

PRIGODNO SLOVO ZA PREDSTAVLJANJA MARULOLOŠKIH RASPRAVA MIRKA TOMASOVIĆA

Iva Grgić

Dana dvadeset i drugog svibnja 2002. godine održano je u Društvu hrvatskih književnika predavljanje knjige akademika Mirka Tomasovića *Marulološke rasprave* (Konzor, Zagreb, 2002). Sudjelovali su mr. sc. Cvijeta Pavlović, mr. sc. Velimir Visković, mr. sc. Iva Grgić, književnik Anđelko Novaković i sam autor. Na toj, još jednoj u nizu malih i velikih marulijanskih svečanosti, Iva Grgić održala je prigodno slovo:

Štovana publiko, dragi prijatelji!

Okupili smo se danas da obilježimo objavljivanje knjige akademika Mirka Tomasovića *Marulološke rasprave*. Kad je prigoda vezana za Marka Marulića, obično se neko, za slušatelje vjerojatno naporno vrijeme, zadržim na apelativu »otac hrvatske književnosti«, pogodnom za diskusiju i njojzi podložno, kao što čitamo i u ovoj knjizi. Ovaj put, to, obećajem, neću učiniti. Sljedeće što obično činim jest da povučem paralelu između stoljeća i osobnosti te Mirka Tomasovića nazovemo ocem hrvatske marulologije. Koliko god bi me tu netko mogao optužiti za neobaviještenost, a ponajprije sam Mirko Tomasović, koji je početni esej ove knjige inicirao govorom o Ivanu Kukuljeviću Sakcinskom kao o našem prvom marulologu, ipak vam želim skrenuti pozornost na to da vam, da nam naslov »Marulološke rasprave« danas svima zvuči posve poznato, ne samo plauzibilno nego i ovjereno, a taj bi naslov, prije samo dvadesetak godina, mnogima bio nerazumljiv. Vjerujte mi, malo tko bi na prvi pogled znao o čemu knjiga govori prije nego što je naziv »marulologija« izmislio — tko li drugi nego Mirko Tomasović? Što znači imenovati, moramo li o tome govoriti? Imenovanjem sve nastaje, prije imenovanja polje je teško omeđiti, probleme identificirati. Naravno

da se Marulićem bavilo i prije, svakako premalo, a u devetnaestom stoljeću, kako je poznato, gotovo nikako (pa zaslužni Tomo Maretić u vezi s njegovom književnom vrijednošću spominje sramni iznos ništice), te možda odviše obljetnički (iako proslavi četiristote obljetnice *Judite*, 1901. godine, imamo, kao što sam Mirko Tomasović u ovoj knjizi naglašuje, i te kako razloga biti zahvalni). Međutim, dok Tomasović nije oblikovao ime »marulologija«, prije nego što je marulolozima retrogradno počeo nazivati one koji su o Maruliću pisali, čvrsto pletivo koje, osim njegovih, tka još i bavljenje niza drugih istraživača, znanstvenika, stručnjaka, pisaca, prevodilaca — a pokazalo se, da spomenem samo nedavno publicirane prijevode *Judite* na francuski i talijanski, ili možda još emblematičnije, istraživačko-prevodilački biser Darka Novakovića kojim smo prije tri godine dobili *Glasgowske stihove*, kako među ovim vrstama tumačenja nije uputno povlačiti hijerarhijske linije — to, dakle, tkanje, naprosto ne bi postojalo. Tim je imenovanjem nastao Marulianum u okviru Splitskoga književnog kruga. Tim su imenovanjem nastali godišnji razgovori o Maruliću. Tim je imenovanjem nastalo jedanaest svezaka zbornika *Colloquia Maruliana*. Želim vam, ukratko, svrnuti pozornost na nešto što već znate, to jest da je marulologija postala općom imenicom našega kulturnog okruženja, koju više nitko ne dovodi u pitanje. Sam Tomasović na kraju ove knjige impersonalno zaključuje kako je Marulić, uz Krležu, jedini hrvatski književnik koji ima svoju — logiju. Ali Mirko se Tomasović ne zaustavlja na logiji. U predgovoru ovoj knjizi spominje marulofiliju (jesmo li ikad što bez »filije«?), ali, svojim poznatim osjećajem za žanr, stil i registar, koji mu je i inače odlika, u istom predgovoru ne otkriva još jedan, na razgovornoj razini itekako prisutan superlativ koji u ovoj prilici vjerojatno smijem otkriti — marulomanija, a on je osobito popularan među bavljenicima izvan granica naše domovine. No nije riječ o doskočicama. U neprestanom dijalogu sa svojim dotadašnjim dostignućima, Mirko Tomasović već je jednom preispisao monografiju o Maruliću, što je zahtijevala količina novih spoznaja nastala u (samo) deset godina (1989-1999), a ovom knjigom još jednom dopunjuje svoja marulološka bavljenja. Ona su za one koji prate maruloloogiju (evo kako ležerno upotrebljavam to ime) zanimljiva zbog velikih ili pak malih, ali značajnih pomaka koje ova sekta strastveno prati, »novozaređenome« su razumljiva i dostupna, a sadrže i dovoljno općih referenci na Marulićevo djelo da za prosječno zainteresiranog čitatelja mogu bez prepreka biti i prva knjiga koju će o Maruliću pročitati. Kad smo već spomenuli žanrove, valja reći kako ove marulološke rasprave pružaju i presjek načina na koje se Tomasović u svojim dosadašnjim djelima posvećenima Maruliću bavio, te također i presjek načina bavljenja na koje je potaknuo druge istraživače. Da sumiramo.

Prvi dio knjige dijelom je posvećen valorizaciji, kad je riječ o manje poznatima, do sada nedovoljno proučenim Marulićevim djelima kao što je npr. pjesma *Svarh muke Isukarstove*, koja nisu još doživjela ni potpun filološki opis a kamoli pomnije kritičko iščitavanje, ili dosada prenisko rangiranim Marulićevim djelima, kao što je mali ep *Suzana*, koji prije Tomasovića nije bio držan dostojnim objavljivanja u zasebnoj knjizi, a dijelom revalorizaciji, ili točnije repozicioniranju,

ako je riječ o *Juditi*, o kojoj Tomasović ovaj put u prvom redu govori kao o mjestu osobitoga Marulićeva odnosa prema materinskom hrvatskom jeziku, svojoj koiné, svome »jaziku«.

Drugi dio knjige odapinje intertekstualne silnice od Marulića prema nekolicini drugih autora, u povijesnom luku od srednjega vijeka, od klasika s kojim je intertekstualna veza, naravno, receptivna s Marulove strane (riječ je, jasno, o Danteu, a Tomasović pokazuje kako je naš Marul bio revan čitatelj *Komedije*, te su tragovi te lektire prisutni u njegovim latinskim, talijanskim i hrvatskim tekstovima), preko Kranjčevića i Nazora pa sve do suvremenosti, do Tonča Petrasova Marovića, kod kojega Tomasović pomno raščlanjuje njegovo svjesno samostavljanje u referencijalan odnos prema velikom prethodniku koji ga navodi na individualno-književnu, jezičnu i nacionalnu autorefleksivnost.

Trećim dijelom knjige Tomasović nastavlja marulološku ljetopisnu, kroničarsku tradiciju, što ju je sam zasnovao, o recepciji Marulovih djela i društvenim događajima vezanim uz oživljavanje njegove književne slave. Ovaj je diskurs dosada urodio dvjema knjigama (*Sedam godina s Marulom*, 1996, te *Nove godine s Marulom*, 2000), a prilozi skupljeni u ovoj knjizi pokrivaju razdoblje do travnja 2001.

Pred kraj, dopustite mi da citiram nešto što mi je u nadahnutoj telefonskoj recenziji rekao poznati marulolog srednje generacije Bratislav Lučin: iako ovo nije antologija Marulićevih stihova i proze, kakvu je Tomasović sastavio prije dvije godine, čitajući sukcesivno tek primjere koji se kroz rasprave i eseje pronose, dobili smo još jedan Marulićev florilegij.

A na samom kraju, dopustite mi jednu prijateljsku primjedbu štovanom prijatelju, organizatoru ovoga susreta, književniku Anđelku Novakoviću. On vam je u svome pozivu rekao da će nazočan biti i autor. Ispravka glasi: bar kad je riječ o marulologiji, molim da se za Mirka Tomasovića rabi riječ auktor.